RAPPORT TER TERECHTZITTING
in zaak 426/85 *

I — De feiten

1. Bij overeenkomst van 23 december 1971 verbond J. Zoubek, journalist te Brussel, zich ertoe voor de Commissie, en wel voor het directoraat-generaal Buitenlandse handel, een onderzoek te verrichten met als titel „Catalogue, analyse et exploitation des positions des pays de l'Est pour une coopération économique en Europe", tegen betaling van een forfaitair bedrag van 100 000 BFR.

2. Volgens artikel 2 van de overeenkomst moest tegen 31 maart 1972 een rapport over de voortgang van de werkzaamheden worden opgesteld en diende het eindrapport af te zijn op 30 juni 1972. Overeenkomstig artikel 4, sub 3, betaalde de Commissie Zoubek onmiddellijk na de ondertekening van de overeenkomst een bedrag van 33 000 BFR.

3. In artikel 7 van de overeenkomst wordt bepaald, dat de Commissie, in geval van niet-nakoming of van aan de wederpartij toe te rekenen onjuiste nakoming, na een ingebrekestelling bij aangetekende brief, welke niet binnen 30 dagen door nakoming wordt gevolgd, gebruik kan maken van haar recht om de overeenkomst te ontbinden, onverminderd schadevergoeding.

4. Ingevolge artikel 8 is het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen bij uitsluiting bevoegd om uitspraak te doen over elk geschil in verband met de uitvoering van de overeenkomst, waarop materieel het Belgische recht van toepassing is.

5. In een brief van 23 juni 1972 stelde de Commissie vast, dat Zoubek het eerstgenoemde rapport niet had ingediend en verzocht zij hem om aan te geven, op welke datum het eindrapport zou worden voorgelegd. Bij aangetekende brief van 27 oktober 1972 maande zij Zoubek aan, het eindrapport binnen 30 dagen over te leggen, bij gebreke waarvan zij zich verplicht zou zien de overeenkomst te ontbinden.

6. Bij aangetekende brief van 21 december 1972 ontbond de Commissie de overeenkomst en vorderde zij van Zoubek terugbetaling van de 33 000 BFR. Op 27 juli 1973 stuurde zij hem een incasso-order.

7. In een brief van 20 december 1973 maakte Zoubek melding van een in november 1973 tussen partijen tot stand gekomen vergelijk, krachtens hetwelk hij de Commissie twee recente nummers van het tijdschrift „East-West" zou sturen.

8. In haar antwoord van 21 december 1973 ontkende de Commissie het bestaan van enig vergelijk tussen partijen, doch beloofde zij Zoubek op de hoogte te houden van „nieuws hem betreffende".

9. Op 17 december 1979 liet het bevoegde directoraat-generaal Zoubek weten, dat het, wanneer hij niet betaalde, het dossier aan de juridische dienst zou doorzenden voor het inleiden van een gerechtelijke procedure. Op 12 maart en 30 oktober 1980 stuurde de juridische dienst Zoubek een verzoek om betaling.

10. In een brief van 17 november 1980 verklaarde de advocaat van Zoubek dat de Commissie en zijn cliënt waren overeengekomen het bedrag van 33 000 BFR te compenseren met de waarde van de sedert 1974 toegezonden nummers van „East-West". Daar de waarde van de toegezonden nummers 65 000 BFR zou bedragen, vorderde Zoubek van de Commissie betaling van het verschil, te weten 32 000 BFR.

11. Op 25 maart 1981 antwoordde de Commissie, dat haar bevoegde ambtenaren

* Procestaal: Frans.

Zoubeks compensatievoorstellen niet hadden aanvaard.

12. Op 23 juni 1982 en 12 november 1984 stuurde zij Zoubek een laatste betalingsverzoek.

II — Schriftelijke procedure en conclusies van partijen

1. Bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van het Hof op 20 december 1985, heeft de *Commissie*, verzoekster, tegen Zoubek een vordering ingesteld, waarin zij concludeert dat het den Hove behage:

— de vordering ontvankelijk en gegrond te verklaren,

— bijgevolg, na te hebben vastgesteld dat de ontbinding van de onderzoekovereenkomst tussen partijen op 23 december 1971 uitsluitend aan de schuld van Zoubek was te wijten, deze laatste te veroordelen tot betaling van 33 000 BFR, vermeerderd met de in België geldende wettelijke rente sedert 7 januari 1972;

— Zoubek te verwijzen in de kosten van het geding.

2. *J. Zoubek*, verweerder, concludeert dat het den Hove behage:

— de vordering ontvankelijk, maar ongegrond te verklaren;

— bijgevolg, verzoeksters vordering af te wijzen.

Bovendien vordert hij — in reconventie — van de Commissie 65 000 BFR, zijnde de waarde van de toegezonden nummers van het tijdschrift „East-West". Hij concludeert dat het den Hove behage:

— de vordering in reconventie ontvankelijk en gegrond te verklaren;

— bijgevolg, verzoekster te veroordelen tot betaling aan eiser in reconventie van een bedrag van 32 000 BFR, vermeerderd met de wettelijke rente sedert de indiening van onderhavige memorie, na voor recht te hebben verklaard dat ter zake van beide schuldvorderingen compensatie plaatsvindt.

In ieder geval concludeert hij dat het den Hove behage:

— verzoekster te verwijzen in de kosten van het geding.

3. Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

4. Bij beschikking van 4 juni 1986 heeft het Hof besloten de zaak krachtens artikel 95, paragrafen 1 en 2, van het Reglement voor de procesvoering naar de Eerste kamer te verwijzen.

III — Middelen en argumenten van partijen

A — *De hoofdvordering*

1. De *Commissie*, verzoekster, herinnert eraan, dat het Hof krachtens het in artikel 8 van de overeenkomst vervatte arbitragebeding in de zin van de artikelen 42 EGKS-Verdrag, 153 EGA-Verdrag en 181 EEG-Verdrag bevoegd is om kennis te nemen van het geschil.

Daar verweerder zijn contractuele verplichtingen niet is nagekomen, heeft de Commissie met recht de overeenkomst ontbonden.

Ingevolge artikel 1142 van het Belgische Burgerlijk Wetboek, dat op de overeenkomst van toepassing is, wordt iedere verbintenis om iets te doen of niet te doen opgelost in schadevergoeding in geval de schuldenaar de verbintenis niet nakomt. Op grond van dit artikel vordert de Commissie van Zoubek terugbetaling van het voorschot van 33 000 BFR. Als vergoeding voor het feit dat zij niet over dit bedrag kon beschikken, vordert zij bovendien betaling van de sedert 7 januari 1972, de datum waarop dit

voorschot is betaald, in België geldende wettelijke rente.

Met verweerder is geen vergelijk gesloten in het kader van de oprichting van de vennootschap „East-West". Op kunstmatige wijze vermengt Zoubek hemzelf en deze vennootschap en het in de overeenkomst van 1971 bedoelde specifieke documentaire onderzoek en de artikelen in het informatietijdschrift van de handelsvennootschap „East-West".

2. Verweerder *Zoubek* betwist de ontbinding van de overeenkomst niet. Eind 1973 heeft hij zich in een overeenkomst met de bevoegde ambtenaar van de Commissie verbonden de Commissie bij wege van betaling van de door haar gevorderde 33 000 BFR, gratis de door hem uitgegeven tijdschriften te bezorgen van de vennootschap „East-West", waarvan hij de verantwoordelijke beheerder, tevens uitgever is en die was opgericht om onderzoeken te publiceren als die welke in de overeenkomst van 1971 waren gevraagd. Op het ogenblik van de ontbinding heeft de Commissie geen vergoeding gevraagd en trouwens vóór 1979 geen stappen ondernomen. Het vergelijk is weliswaar niet neergelegd in een duidelijk en ondubbelzinnig geschrift, doch de tijdschriften die hij de Commissie op 20 december 1973 op eigen kosten heeft toegezonden zijn niet geweigerd. Op de in de brief van 21 december 1973 voorkomende belofte van de Commissie om hem zo snel mogelijk op de hoogte te houden van het hem betreffende nieuws is een mondeling bevestigde overeenkomst en een ononderbroken toezending gedurende vijf jaar gevolgd. Het bestaan van de overeenkomst is genoegzaam bewezen, doordat hij zijn verbintenissen vijf jaar lang zonder protest van verzoekster is nagekomen. Na een langdurig stilzitten kan de Commissie het bestaan van deze overeenkomst thans niet betwisten.

Indien het Hof van Justitie de vordering van de Commissie gegrond mocht achten, zou de wettelijke rente evenwel slechts verschuldigd zijn vanaf de indiening van het verzoekschrift.

B — *De vordering in reconventie*

1. *Zoubek* verklaart dat op grond van het vergelijk van 1974 tot 1978 aan de Commissie nummers van het tijdschrift „East-West" zijn toegezonden, die een waarde van 65 000 BFR vertegenwoordigden. De door de Commissie gevorderde 33 000 BFR zouden met dit bedrag moeten worden gecompenseerd. In reconventie vordert hij van de Commissie het saldo, zijnde 32 000 BFR vermeerderd met de wettelijke rente vanaf de datum van deze vordering. Daar het ging om nummers die Zoubek ter beschikking had gesteld, was geen factuur opgemaakt. Indien het Hof de hoofdvordering gegrond zou achten, zou de Commissie zich ongerechtvaardigd hebben verrijkt.

2. Volgens de *Commissie* is de vordering in reconventie niet-ontvankelijk. De Verdragen, het Statuut van het Hof, noch het Reglement voor de procesvoering bieden aan verweerder de mogelijkheid om in het kader van een vordering waarvan het voorwerp in het verzoekschrift strikt is omlijnd, een vordering in reconventie in te stellen. De bevoegdheid van het Hof berust op het arbitragebeding in de overeenkomst. Indien de vertegenwoordigers van de vennootschap East-West enige vordering wegens toezending van informatie-tijdschriften tegen de Commissie geldend willen maken, dienen zij zich tot de nationale rechterlijke instanties te wenden, en zulks overeenkomstig artikel 183 EEG-Verdrag.

Ook al was een eventuele compensatie tijdens de contacten van Zoubek met de bevoegde ambtenaren van de Commissie ter sprake gebracht, vanaf haar brief van 21 december 1973 heeft de Commissie ge-

steld, dat er geen vergelijk is tot stand gekomen. Compensatie ware trouwens onmogelijk, daar het tijdschrift „East-West" eigendom is van de gelijknamige handelsvennootschap en niet van Zoubek.

De Commissie legt trouwens door haar bibliotheek opgestelde stukken over, waaruit blijkt dat een wisselend aantal abonnementen op het tijdschrift „East-West" zijn besteld en betaald. Tussen 1970 en 1977 gebeurde dit via de firma Office international de librairie te Brussel, en sedert 1978 rechtstreeks bij de vennootschap „East-West".

F. Schockweiler
rechter-rapporteur